

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 18. Fylke: Nordland
 Tilleggsspørsmålnr. Herad: Bindal
 Emne: Juletre og julehalm Bygdelag: Vassbygda.
 Oppskr. av: I. Wærstad Gard: Telebu
 (adresse): Lande G.nr. Br.nr.

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle.

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

Samtale med flere eldre menn .

SVAR

1. Ja.
2. Hartvigine Furnes f. 1876 sier at juletre har vært almindelig så lenge hun kan minnes.
2. Johan Andreassen f. 1864, mener det blev vanlig med jultre i 1880 årene .
 Tomas Iversen Trelnes i Brønnøy f 2. juli 1852, sier at det var ikke vanlig med jultre da han var barn . Han tror at det blev vanlig med juletre kring 1870.
3. Nei.
4. Johan Andreassen sier at de brukte å strø grankvister på gulvet .
5. Ikke nu . Hvordan det var før har jeg egentlig ikke fått nogen sikker rede på .
6. Mannshøide er vel mest vanlig ,men det blir også brukt både større og mindre . Jeg har sett mange juletre hviss spir nesten nådde taket i stuen .
7. a. Pyntet med glaskulør . Før var det jo mye tysk juletrestasx , fugler av glas og andre figurer .
 Så var det gjerne hjemmelagede papirkurver til juletrepynt . Disse har jeg ellers sett lite brukt her i Nordland
 Norske flagg er mye brukt til pynt . Ofte mange småflagg på en tråd . Så er det glitter og bomull og stjerner og under krigen blev det så en del nye norske pyntesaker

2

Her har jeg ikke sett bruk av epler eller frukt på juletreene. Som barn i Telemark husker jeg at det var brukelig å ha forskjellig juleknask i korgene som hang på juletreet .

I toppen på juletreet er det brukt forskjellige figurer . Det er spir ,stjerner ,eller små klokke-spill som har vært det vanligste.

Lys er vanlig på juletrærne . Jeg tror ikke jeg kan huske juletrær uten lys.

8. Ad . pyntingen så er vel det litt forskjellig . Da jeg var barn husker jeg at tante pyntet juletreet . Ellers er det vel ikke nogen bestemt regel om hvem som skal pynte treet . Det blir vel vanligvis etter som man får tid . Litt store barn får vel som regel ta hånd om pyntingen nu .

9. Mange bruker så store tre at det står i en fot på gulvet . Man plasserer det gjerne i en krok av stua. Der som det er barn tar man da gjerne treet frem på gulvet og går i ring om treet .

Når man har mindre trær ,blir de gjerne plassert på en krakk .

10. Om julekvelden blir lysene tentt . Sener har man da tentt lysene når det samles flere barn . Det kan være små barneselskap, eller skolekamerater som går på julebesøk til hinannen . Det er da julefest som ofte blir midtpunktet .

11. Når det da blir flere barn samlet går de rundt treet og synger de vanlige julesangene. Det er :
Jeg er så glad hver julekveld , Et barn er født ,
Deilig er den himmel blå, Her kommer dine arme små ,
Glade jul , Jeg synger julekvad , Det kimer nå til
julefest , Du grønne glitrende tre , Fra himlen høit

No koma Guds englar , Kling no klokka og lignende.

Så er det sangleker . Så går vi rundt om en enebærbusk, Aa reven rasker over isen , Jeg gikk mig over sjø og land , Jenta går i ringen med raude gullband m. fl.

12. Det kan nok bli nokså forskjellig . Jeg har i allefall lagt merke til at det ofte blir stående til det tørker så nålene begynner å dette av .

13. Uttrøkket å høste juletreet husker brukt ,men her bruker altså ikke vanlig være noget å høste i den betydning vi bruker ordet . Når en tar pynten av treet og hver det ut ,sier en bare at en kaster ut juletreet .

14. Gran er det mest brukte ,men jeg har også sett furu brukt .

15. Her er det skogbygd så nogen slags erstatning for juletre har ikke vært aktuell.

16. Jeg har ikke sett det brukt .

17. Jeg har talt med flere som husker det var brukelig å ha halm på gulvet julekvelden . Johan Justsen Honbarstad snakket om at barna syns det var gildt å rulle sig i halmen

Tomas Iversen , Brønnøy husket også halmen .

Han sa. Vi syns det var gildt å ligge å trille oss i halmen om julekvelden . Halmen ble langt i dunger på golvet . De hadde ikke komfyr i kjøkenet ,men brukte bileggeromn . Da stod omnen i stua ,men ilegget var i kjøkenet .

Han tror at de tok ut halmen om natta , for juledagen var det pynta opp . Han sier også at dei vaksne snakka om julebukk og julegeit . Disse heldt til i vedkosten så dei måtte ikkje gå ut . Om juledagen måtte dei ikkje gå ut for då vart dei juledags-Pe.

Lotte Rugås f. 1882 fortel at hun husker foreldra tala om julehælmen . Hun er datter til en Peder Rodal i Brønnøy. Dei sov i halmen julenatta . Om morgonen vart halmen bore ut . Dei brende lys julenatta. Etter som hun nevnte skulle denne skikken vart i bruk til omkring 1860 i Brønnøy .

4445

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING